

Estudiants xinesos de postgrau a Catalunya: aprendre català en una societat bilingüe

Doctorands i estudiants de màster que estan inscrits a cursos de català es troben que els catalanoparlants tendeixen a canviar-los de llengua, a causa de la ideologia diglòssica tradicional

Festa de l'Any Nou Xinès a Manresa, el gener d'enguany. | Àlex Gómez Ribera.

Els universitaris d'arreu del món que cada any vénen a Catalunya per estudiar-hi un màster o un doctorat, es troben amb facilitats o dificultats a l'hora d'interactuar amb la llengua catalana amb el conjunt de contactes personals que mantenen? **Com se'ls dirigeixen, els parlants nadius de català?** Quina percepció tenen els estudiants del fet que els catalanoparlants se'ls dirigeixin en català, en castellà o en anglès?

En general, es podria asseverar que **es troben amb força dificultats a l'hora d'intentar interactuar en català en els seus entorns socials**. En aquest estudi qualitatiu, centrat en els estudiants xinesos de postgrau a Catalunya, s'observa com la majoria de parlants nadius catalans amb qui es relacionaven tendien a canviar d'idioma, a causa de la ideologia diglòssica tradicional. Tot i estar inscrits a cursos oficials de català, els enquestats veien que no podien practicar la llengua amb facilitat fora de l'aula.

Aquest article és una adaptació de: Ruochen Ning (2020) Chinese graduate students in Catalonia: learning Catalan within the social networks in a bilingual society, Journal of Multilingual and Multicultural Development

L'adquisició i l'aprenentatge d'idiomes a les xarxes socials -entenen per xarxa social "el conjunt de contactes personals a través dels quals l'individu manté la seva identitat social i rep suport emocional, ajuda material i serveis, informació i nous contactes socials" Walker, MacBride i Vachon (1977)- han estat explorats des de fa temps per investigadors i educadors. Els temes més habitualment estudiats solen ser l'aprenentatge de l'idioma per part dels immigrants i durant els estudis a l'estranger. Tot i la gran quantitat d'estudis dedicats a examinar el comportament d'aprenentatge d'idiomes a les xarxes socials a les societats d'idiomes objectius, l'àmbit està dominat per una ideologia monoglòsica (García i Torres-Guevara, 2009). La gran majoria d'estudis en aquest camp s'han centrat en els resultats dels SLA en societats en les quals una única llengua és dominant, deixant les societats bilingües com a un camp menys explorat.

Aquest estudi, en canvi, se centra en una societat bilingüe com és Catalunya, amb el català i el castellà com a llengües oficials. En comparació amb el castellà -la segona llengua més parlada al món amb més de 577 milions de parlants-, el català és una llengua minoritària. Alhora, se centra específicament en el flux d'estudiants xinesos que cada any hi fan cap: **durant l'última dècada, un total de 2.011 ciutadans xinesos havien estudiat a Catalunya**, segons dades del ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social a desembre de 2019. En aquest treball es posa l'atenció aquells que han vingut a estudiar un màster o doctorat.

Metodologia i participants

El corpus de la recerca consta de les narracions personals de **23 estudiants xinesos de postgrau** (14 dones i 9 homes; 23-32 anys; mitjana = 26,8, SD = 3) que estaven cursant un màster o doctorat a Catalunya després d'acabar els estudis de graus universitaris a la Xina continental. **El seu temps mitjà de residència a Catalunya va ser de 38,6 mesos, i tots tenien experiència en l'aprenentatge del català a escoles d'idiomes oficialment reconegudes.** La llengua que utilitzaven dins de la comunitat xinesa a Catalunya era el xinès mandarí. Tots ells parlaven anglès i castellà com a L2s. Abans d'iniciar els seus estudis de postgrau, ja havien assolit un alt nivell de castellà (B2-C2 del MCER). Van venir a Espanya després de fer els 18 anys, per la qual eren aprenents adults de català.

Estudis de postgrau

Gènere
Número

Màster
Masculí
1

Màster

Femení
9

Doctorat
Masculí
8

Doctorat
Femení
5

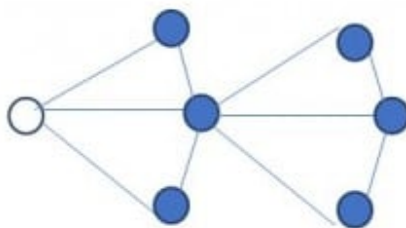
Per examinar les pràctiques d'aprenentatge del català a través de les xarxes socials dels estudiants xinesos de postgrau a Catalunya vam utilitzar entrevistes en profunditat complementades amb observacions i documents recollits per respondre a les següents preguntes de recerca:

RQ1: Quins tipus de xarxes socials tenen els estudiants xinesos de postgrau amb parlants nadius (PNs) de català i com interaccionen amb els PNs dins d'aquestes xarxes socials?

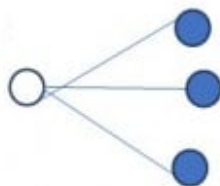
RQ2: Quins papers tenen les seves xarxes socials en l'aprenentatge del català?

RQ3: Quina és la percepció d'aquest tipus d'interacció com a mitjà d'aprenentatge del català?

A partir de les dades recollides, es van poder observar dos grups: 4 participants (grup 1) van informar de forts lligams amb catalanoparlants a les seves xarxes: tres d'ells tenien parella catalana i l'altre tenia amics íntims catalans. Els altres 19 participants (grup 2) van descriure PNs catalans en termes de les seves xarxes socials dèbilment lligades (professors, companys de classe, veïns, etc.).

Xarxes socials del Grup 1 (4 participants), d'alta densitat, 1a. i 2a. zona tancada

Xarxes socials del Grup 2 (19 participants), de baixa densitat, 1a. zona oberta

Diferents tipus d'interaccions amb el català dels estudiants xinesos de postgrau a Catalunya. Font: Ruochen Ning

Tots plegats tenien tres tipus d'interaccions amb els PNs: actives (en què els aprenents es comunicaven amb els PNs en català), semi-actives (els aprenents rebien informació en català, però responien en castellà barrejat amb algunes frases del català) i passives (només van rebre inputs en català, però mai no en van produir). Tot seguit les detallem:

Interaccions actives

Nou participants van informar de la seva participació activa amb els PNs. Les parelles de tres dels enquestats eren catalanoparlants d'origen, cosa que els va posar en contacte amb una xarxa eficient per a l'aprenentatge i la parla del català. Si bé parlaven en català amb les seues parelles de tant en tant, l'entorn en què el practicaven de manera més sovint era amb les famílies i amics de les seues parelles. Aquestes pràctiques intensives d'idiomes provenien de converses casuals en què s'utilitzaven refranys i frases fetes.

Una altra participant, que vivia amb la seva família d'acollida catalana, va tenir accés abundant a la llengua catalana escoltant cançons recomanades pel seu amfitrió i discutint el que havia après a la classe de català amb ell.

Els professors universitaris encara són uns altres recursos de la xarxa social amb els quals els estudiants xinesos de postgrau tenen un contacte constant: una doctoranda es va inscriure a una prova de nivell de català. Després de tenir-ne coneixement, la seva directora de tesi va suggerir que parlessin en català per millorar les seves capacitats d'expressió oral. Així, va obtenir una valuosa oportunitat per millorar la seva competència oral parlant català amb la seva directora cada setmana després de la tutoria de la tesi.

La majoria de participants van dir que els seus companys tendien a parlar castellà amb ells, per bé que l'únic participant que va identificar lligams estrets amb catalans entre les seves xarxes va dir que parlava català amb els amics i que va millorar significativament la seva expressió oral.

Interaccions semi-actives

Només tres participants van descriure la seva situació com "parlo català tant com puc", però "la majoria de les frases són en castellà". Aquesta pràctica de *translanguaging* ve del fet que, en una societat bilingüe, tots els PNs també poden parlar castellà, cosa que facilita la comunicació fluida i representa un obstacle per fomentar l'ús de la llengua minoritària.

La majoria dels participants van creure que parlar era l'habilitat més difícil de dominar. Tot i que els hauria agradat molt comunicar-se amb els PNs completament en català, **no van poder construir una frase amb vocabularis adequats i una estructura sintàctica correcta** en tan poc temps, malgrat la necessitat de considerar adequadament les normes socials i els elements culturals. Per tant, per mantenir el ritme regular de la conversa, opten per respondre en castellà, de vegades amb frases o paraules simples en català, però van requerir al seu interlocutor que parlés català en lloc de canviar al castellà per tal que encara poguessin aprendre el català. En canvi, en un context de comunicació escrita, com a una conversa de WhatsApp, els aprenents disposen de temps suficient per organitzar frases perquè puguin produir català sense trencar el ritme de la conversa.

Interaccions passives

El terme "interacció passiva" fa referència a una situació en què l'aprenent no parla activament el

català ni participa en la conversa, sinó que simplement intenta entendre el discurs dels PNs com un foraster.

Els que tenien interaccions passives solen optar per no parlar català a causa de la manca de confiança en les seves habilitats d'expressió oral. Però escoltaven amb atenció mentre els PNs estan parlant. Ho van prendre com un *input* de la llengua objectiva i, de tant en tant, van aprendre alguna cosa.

Paradeta de l'Asociación de Estudiantes e Investigadores Chinos de Tarragona, a la URV. Foto: Asociación de Estudiantes e Investigadores Chinos de Tarragona.

Discussió

Després d'analitzar les dades, podem respondre les tres preguntes de recerca. Pel que fa a la primera, els estudiants xinesos de postgrau a Catalunya tenen tant vincles forts com febles amb els PNs catalans a les seves xarxes socials. **Els participants amb nivells inicials interactuen principalment amb la comunitat autòctona en castellà**, ja que no són capaços de produir frases espontàniament amb fluïdesa en una conversa en la vida real, mentre que **els que han assolit el nivell intermedi o avançat solen parlar català dins de les seves xarxes socials**.

Les seves interaccions es poden agrupar en tres categories: interaccions actives, semi-actives i passives, que corresponen a parlar activament català, parlar castellà o barrejar castellà i català, però insistint en què els interlocutors parlin català i escoltin la conversa sense participar-hi.

Responent a la segona pregunta, sobre el paper que tenen les xarxes socials en l'aprenentatge del català, les dades demostren que sí que hi tenen un paper positiu. El fet de tenir PNs entre les seves xarxes socials és propici per a l'aprenentatge del català i millora les competències lingüístiques de tres maneres: proporciona informació útil de l'aprenentatge del català (com a recomanacions de recursos d'aprenentatge, programes de TV, música, etc.), aporta comentaris i correccions instantànies, i dóna exemples autèntics i idiomàtics de vocabularis i frases fetes. Tanmateix, de vegades l'aprenentatge del català a partir de les interaccions de xarxes socials pot produir confusió entre català i castellà. Com que la interacció es produeix habitualment en un context informal i a la gent no li interessa gaire la formalitat o la correcció de la parla, poden utilitzar de

manera aleatòria i ocasionalment paraules castellanes, cosa que pot dificultar l'aprenent per distingir les paraules castellanes de les catalanes.

Quant a la tercera pregunta, cap dels participants considerava les xarxes socials l'única o la més important forma d'aprendre català, però tots estaven d'acord que participar-hi és una bona manera d'interioritzar el vocabulari après a classe i millorar la fluïdesa de la parla. Tots eren plenament conscients dels possibles inconvenients d'estudiar una llengua en una societat bilingüe, que es podria disminuir el número de persones que parlin català perquè alguns PN prefereixen parlar castellà. D'altra banda, **el bilingüisme significa que tenen més d'una opció, de manera que és probable que optin per parlar castellà en moltes situacions per evitar dificultats de comunicació, cosa que disminuiria encara més les oportunitats d'utilitzar català.** Així, alguns participants, tot i que vivien a la comunitat de l'idioma objectiu, van percebre parlar català com a "una cosa que heu de demanar".

Activitats de celebració de l'any nou xinès a la UdL, el 2018. Foto: UdL

Conclusions

En aquest estudi hem proporcionat una **anàlisi qualitativa de les interaccions socials dels aprenents xinesos del català a Catalunya**. En comparació amb estudis anteriors sobre experiències dels estudiants que estudien a l'estranger en una societat dominada per una llengua (japonès al Japó, francès a França, etc.), els participants han considerat la societat bilingüe com a un entorn menys favorable per a l'aprenentatge d'una llengua objectiva.

D'una banda, la condició del castellà com a llengua oficial nacional la converteix en la llengua habitual de gairebé la meitat dels habitants de Catalunya. D'altra banda, **els parlants nadius de català tendeixen a canviar idiomes quan parlen amb interlocutors estrangers a causa de la ideologia diglòssica tradicional.**

Es podria suposar que els estudiants xinesos, amb la seva aparença asiàtica, "no saben català". Així, **en la majoria dels casos, els estudiants xinesos de postgrau poden optar per parlar un idioma compartit (castellà o anglès)** per facilitar la comunicació. En aquest context, els participants més motivats i actius busquen oportunitats de parlar català dins les seves xarxes socials i fins i tot creen noves xarxes per practicar català. Les interaccions més actives es produeixen entre les parelles romàntiques (i les xarxes socials àmplies, com a la família i els amics) i entre els estudiants i les seves famílies d'acollida i els professors universitaris. De vegades, també es poden trobar interaccions actives entre els companys, que depèn en gran mesura del desig de l'aprenent de comunicar-se en català.

El present estudi també es va realitzar amb l'objectiu de deixar espai per a futures recerques centrades en les interaccions de xarxes socials dins d'una comunitat bilingüe, especialment estudis de seguiment amb la valoració dels guanys lingüístics. D'aquesta manera, podem aconseguir una millor comprensió de la influència d'una societat bilingüe sobre els seus aprenents d'idiomes.

Bibliografia

- García, O., & Torres-Guevara, R. (2009). Monoglossic ideologies and language policies in the education of U.S. Latinas. In E. G. Murillo Jr., S. A. Villenas, R. Trinidad Galvan, J. Sanchez Muñoz, C. Martinez, & M. Machado-Casas (Eds.), *Handbook of Latinos and Education: Theory, Research, and Practice* (pp. 182-193). New York: Routledge.
- Newman, M., & Trenchs-Parera, M. (2015). Language policies, ideologies and attitudes in Catalonia. Part 1: Reversing language shift in the twentieth century. *Language and Linguistics Compass*, 9(7), 285-294. <https://doi.org/10.1111/lnc3.12141>
- Raschka, C., Wei, L., & Lee, S. (2002). Bilingual development and social networks of British-born Chinese children. *International Journal of the Sociology of Language*, 153, 9-25. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2002.007>
- Trenchs-Parera, M., & Newman, M. (2015). Language Policies, Ideologies, and Attitudes, Part 2: International Immigration, Globalization and the Future of Catalan. *Linguistics and Language Compass*, 9(12), 491-501. <https://doi.org/10.1111/lnc3.12155>
- Walker, K. N., MacBride, A., & Vachon, M. L. S. (1977). Social support networks and the crisis of bereavement. *Social Science & Medicine*, 11(1), 35-41. [https://doi.org/10.1016/0037-7856\(77\)90143-3](https://doi.org/10.1016/0037-7856(77)90143-3)
- Wiklund, I. (2002). Social networks from a sociolinguistic perspective: the relationship between characteristics of the social networks of bilingual adolescents and their language proficiency. *International Journal of the Sociology of Language*, 153, 53-92. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2002.005>
- Woolard, K. A. (2016). *Singular and Plural: Ideologies of Linguistic Authority in 21st Century Catalonia*. New York: Oxford University Press.

També et pot interessar:

[noticiadiariambautor]93/147[/noticiadiariambautor]

[noticiadiariambautor]93/81[/noticiadiariambautor]

[noticiadiariambautor]93/61[/noticiadiariambautor][noticiadiariambautor]93/21[/noticiadiariambautor]